

Istupanje prvog potpredsednika Vlade Srbije, ministra spoljnih poslova i predsedavajućeg OEBS-u Ivice Dačića na 66. zasedanju Izvršnog komiteta Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice koje se održava u Ženevi:

"Gospodine predsedavajući,
Gospodine visoki komesaru,
Uvažene ekscelencije,
Dame i gospodo,

Ovogodišnje zasedanje Izvršnog komiteta odvija se u specifičnim okolnostima masovnih mešovitih migratornih kretanja. Veliki broj ljudi iz Sirije, ali i iz drugih područja na Bliskom istoku u Aziji i Africi, bežeći od brutalnosti oružanih konflikata i terorističkih napada, traži utočište u drugim državama, nadajući se solidarnosti i zaštiti. Pored konflikata, terorizma i političke nestabilnosti, siromaštvo i potraga za boljim životom je još jedan od ključnih faktora masovnog kretanja ljudi sa kojim se suočavamo danas. Ovaj problem nije od juče i svi smo svesni da neće biti brzo rešen. Zbog toga je neophodno odlučno i odgovorno delovanje cele međunarodne zajednice na utvrđivanju kratkoročnih, ali i dugoročnih rešenja, kako u pogledu pružanja hitne humanitarne pomoći, tako i na suzbijanju ključnih uzroka masovnih migracija.

Srbija se nalazi na jednoj od glavnih ruta velikog talasa migranata. Ovaj trend postoji od 2009. godine, a pojačan je ove godine, posebno u letnjim mesecima. Od početka ove godine do danas državnu granicu Srbije prešlo je preko 170.000 migranata, pet puta više u odnosu na 2014. godinu. Činjenica da je ukupno podneto oko 600 zahteva za azil, govori da željena destinacija izbeglica i migranata nije Srbija, već države članice Evropske unije.

Vlada Republike Srbije na svim nivoima pokazala je spremnost da se, u granicama svojih mogućnosti, suoči sa situacijom velikog priliva migranata i odgovorno uradi svoj deo posla. Činimo sve da migrantima tokom boravka u Srbiji bude omogućen odgovarajući prihvata, pomoć u hrani i lekovima, privremeni smeštaj, zdravstvena zaštita, kao i informacija o proceduri azila, uz puno poštovanje njihovih ljudskih prava. Prepoznajući potrebu hitnog i koordinisanog delovanja, Vlada Srbije je 18. juna ove godine osnovala Radnu grupu za rešavanje problema mešovitih migracionih tokova, a početkom septembra usvojila Plan aktivnosti u slučaju povećanog priliva migranata i odluku o otvaranju posebnog namenskog računa za prikupljanje

donacija za migrante.

Nijedna država, pa ni Srbija, ovako obiman teret ne može da nosi sama. Za tako nešto imamo ograničene kapacitete, kako finansijske i ljudske, tako i smeštajne. U saradnji sa Crvenim krstom Srbije, međunarodnim partnerima, pre svega UNHCR-om, i nevladinim organizacijama, Vlada i građani Republike Srbije ulažu ogromne napore da pruže adekvatnu pomoć migrantima tokom boravka u Srbiji. Ono što je jednako važno je da ulažemo vanredne napore na pojačanoj kontroli granice, sprečavanju kriminalnih aktivnosti krijumčara i trgovaca ljudima koji eksploatišu nesreću ovih ugroženih ljudi. Srbija smatra da rešenje kompleksnog izazova sa kojim se trenutno suočavamo ne može biti u parcijalnim i lokalnim koracima kao što su zatvaranje granica, blokiranje teretnog saobraćaja i podizanje ograda, već u saradnji država, jedinstvenom odgovoru cele Evropske unije i angažmanu celokupne međunarodne zajednice.

Želim ovom prilikom da zahvalim gospodinu Guterešu što je prepoznao i javno pozdravio napore koje čini Srbija, kao i na tekućim i planiranim aktivnostima UNHCR-a u mojoj zemlji, u našim zajedničkim naporima da na adekvatan način odgovorimo na izazove u aktuelnoj izbegličkoj krizi.

Gospodine predsedavajući,

To što je srpski narod i sam u bliskoj prošlosti bio primoran na migracije i spašavanje života pred ratnim dešavanjima, čini da razumemo situaciju u kojoj su se našli ljudi iz kriznih područja na Bliskom istoku u Aziji i Africi i čini nas osetljivim za njihove probleme.

Moram da podsetim da Srbija, nažalost, ima velika i bolna iskustva sa izbeglicama i interno raseljenim licima. U Srbiji i danas boravi 44.000 lica u statusu izbeglica iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, o kojima se brinemo već dve decenije, kao i preko 200.000 interno raseljenih lica, koja su bila primorana da napuste Kosovo i Metohiju posle 1999. godine.

Duboko sam uveren da iznalaženje trajnih rešenja za problem dugotrajnog raseljenja mora ići paralelno sa rešavanjem aktuelne izbegličke krize. Verujem da je naš zajednički stav da ljudi u dugotrajnom raseljenju ne smeju biti zaboravljeni.

Iskustvo nas uči da ne postoji jednostavno, administrativno rešenje za izbeglički problem. Zbog toga Srbija nije prihvatila preporuku UNHCR-a iz aprila 2014. godine o prestanku statusa izbeglica licima izbeglim iz Hrvatske u periodu od 1992. do 1995. godine. Činjenica da se godinu i po dana nakon objavljivanja preporuke, izbeglice iz Hrvatske i dalje suočavaju sa ozbiljnim preprekama u ostvarivanju stanarskih prava i penzija, po pitanju obnavljanja kuća, povraćaja poljoprivrednog zemljišta, upotrebe pisma, zapošljavanja u državnim institucijama i sl, govori u prilog našem stavu. Dodatno nas zabrinjavaju pojačani incidenti, diskriminacija i govor mržnje prema pripadnicima srpske manjine u Hrvatskoj, uključujući povratnike. To za logičnu posledicu ima da se velika većina izbeglica iz Hrvatske opredeljuje za lokalnu integraciju u Srbiji, jer im povratak, kao vid trajnog rešenja, suštinski i nije na raspolaganju. Očekujemo da drugi šestomesečni izveštaj UNHCR-a koji smo očekivali u maju ove godine, objektivno prikaže situaciju na terenu i da bude dostavljen svim državama članicama Izvršnog komiteta.

Gospodine predsedavajući,

Srbija pridaje veliki značaj regionalnom procesu za rešavanje problema izbeglica, uključujući njihove potrebe i puno poštovanje prava, kao i punoj realizaciji Regionalnog stambenog programa. Ovaj proces je važan kako sa aspekta rešavanja izbegličkog pitanja, tako i za proces pomirenja u regionu.

Kao predsednik nacionalnog Upravnog odbora Regionalnog stambenog programa želim da ukažem da Srbija kontinuirano, u saradnji sa UNHCR-om i OEBS-om, sprovodi proces izbora korisnika Programa. Ovaj proces, imajući u vidu da je broj raseljenih u Srbiji znatno veći od predviđenog broja korisnika Programa, predstavlja osetljivo pitanje i zahteva pažljivu selekciju. Želeo bih da podsetim da finansiranje Regionalnog stambenog programa nije u potpunosti obezbeđeno i da nam tek predstoji zajedničko prikupljanje nedostajućih sredstava. Očekujemo da u saradnji sa državama partnerima, kao i UNHCR-om, EU, OEBS-om, Razvojnomo bankom Saveta Evrope, državama donatorima, učinimo vanredne napore kako bi ovaj Program bio u punoj meri implementiran, bez postavljanja rokova koje države korisnice ne mogu ispuniti. Želeo bih posebno da zahvalim partnerima bez kojih Program ne bi bio moguć, pre svega Evropskoj uniji, Sjedinjenim Američkim Državama, Švajcarskoj, Nemačkoj, Italiji, Norveškoj, Turskoj, Luksemburgu, Slovačkoj i drugim donatorima.

Gospodine predsedavajući,

Moram da podsetim da se, nakon 16-godišnjeg prisustva međunarodne zajednice na Kosovu i Metohiji, u Pokrajinu, od preko 200.000 interno raseljenih lica, vratilo manje od 5%, od čega je tek polovina ostvarila održiv povratak. Podsećam da je prema rezoluciji Saveta bezbednosti 1244 stvaranje uslova za siguran i slobodan povratak raseljenih jedan od glavnih zadataka međunarodnog prisustva na KiM. Prepreke održivom povratku na KiM su, između ostalog, loša bezbednosna i ekonomska situacija; nedostatak efikasne zaštite prava; nemogućnost povratka imovine i korišćenja uništene i uzurpirane imovine; otežan pristup javnim službama, nemogućnost upotrebe maternjeg jezika i sl. Očekujem da zajedničkim naporima, u saradnji sa UNHCR i drugim relevantnim akterima, učinimo više na iznalaženju pravičnih, trajnih rešenja za ovu populaciju.

Kompleksna situacija u kojoj se trenutno nalazimo, zahteva nesmanjenu pažnju, efikasnost i iznad svega solidarnost svih relevantnih aktera, kako u pružanju hitne humanitarne pomoći za izbeglice i migrante u aktuelnoj krizi, tako i pronalaženju trajnih rešenja za lica u dugotrajnom raseljenju. UNHCR i drugi međunarodni partneri mogu i ubuduće računati na saradnju Srbije u ostvarivanju ovog cilja.

Gospodine predsedavajući,

Dozvolite da se sada obratim u funkciji predsedavajućeg Organizaciji za evropsku bezbednost i saradnju. Najpre želim da obavestim da će sutra u Beču, u kontekstu aktuelne migrantske krize, uzimajući u obzir višedimenzionalni karakter migracija, biti održan zajednički sastanak sva tri komiteta OEBS – Bezbednosnog, Ekonomsko-ekološkog i Komiteta ljudske dimenzije.

Na jugu Kavkaza, OEBS, UNHCR i EU u okviru druge radne grupe Ženevskih međunarodnih razgovora rade zajedno na humanitarnim pitanjima, a posebno pitanjima koja se odnose na interno raseljena lica i izbeglice.

Naše dve organizacije takođe dele znanje i ekspertizu u cilju kreiranja smernica i dokumenata za podršku radu agencija i osoblja uključenog u zaštitu izbeglica. Kontrolna lista zaštite je jedan takav primer. Njome se utvrđuju osnovni principi i prakse koji leže u osnovi zajedničkog pristupa rešavanju pitanja raseljavanja i zaštite raseljenog stanovništva. Vidimo njenu korisnu primenu na Zapadnom Balkanu kao i u Centralnoj Aziji.

Naša saradnja sa UNHCR-om je bila naročito važna u pružanju odgovora na krizu u i oko Ukrajine. Naša Specijalna posmatračka misija udružila je snage sa UNHCR-om u Kijevu i na terenu kako bi podelili informacije i utvrdili prioritetne oblasti kojima je potrebno posvetiti pažnju. UNHCR je aktivno uključen u obuku naših posmatrača senzibilizujući ih za pitanja zaštite i sugerišući praktične načine za sakupljanje relevantnih informacija u cilju sadržajnijeg i fokusiranijeg izveštavanja o internom raseljavanju. Ova saradnja se pokazala posebno dragocenom i efikasnom našim osoblju na terenu, kako bi bili osposobljeni da podrže napore za rešavanje potreba interno raseljenih lica.

Dame i gospodo,

Prinudno raseljavanje je posebno akutno u delovima Mediterana i pogađa kako države učesnice OEBS-a, tako i Partnere za saradnju OEBS-a. Mediteran je region kome OEBS posvećuje posebnu pažnju od potpisivanja Završnog akta iz Helsinkija koji je rano prepoznao da su bezbednost u Evropi i na Mediteranu neraskidivo povezani. Skorašnji događaji jasno pokazuju da ćemo morati da povećamo nivo interakcije. Ovogodišnja Mediteranska konferencija OEBS-a, koja će biti održana 20-21. oktobra u Jordanu, će pravovremeno ponuditi priliku da pojačamo angažovanje, a migracije će biti jedna od glavnih tema dnevnog reda.

Međunarodno kretanje ljudi je ključno pitanje koje razmatraju države učesnice još od vremena procesa KEBS-a. Međutim, veličina, sastav i pravac tokova migracija u okviru, iz i prema prostoru OEBS-a su značajno evoluirali na nepredvidljive načine od 1975. godine. OEBS je reagovao na ovu promenu adekvatnim razvojem naših mehanizama. Danas smo veoma aktivni na ključnim frontovima kao što su zaštita žrtava trgovine ljudima uključujući duž ruta migracija, podrška kapacitetima upravljanja granicom država, ali i na planu stvaranja adekvatnih uslova u domaćim društvima promovisanjem tolerancije i nediskriminacije koji su ključna komponenta svake strategije održive integracije.

Sistemi azila i upravljanja migracijama u mnogim delovima Evrope su pod velikim pritiskom. To je posebno slučaj sa zemljama kao što je moja koje se nalaze na zapadnobalkanskoj ruti ka Zapadnoj Evropi. S obzirom da se približava zima, nesumnjivo je da ćemo se suočiti sa vanrednom situacijom u regionu i humanitarnom krizom velikih razmera, ako svi relevantni akteri na međunarodnom, regionalnom i lokalnom nivou ne pronađu bolje koordiniran pristup i međusobno se ne podrže na komplementaran i međusobno osnažujući način.

U našim unutrašnjim razgovorima o načinima kako da OEBS pruži dodatnu vrednost međunarodnom odgovoru na tekuću izbegličku i migracionu krizu, nastojimo da dalje

unapredimo saradnju sa UNHCR-om kao bitan element našeg angažmana. U daljem napredovanju možemo se osloniti na dobro uspostavljene i efikasne kanale komunikacije i nastaviti da nadograđujemo naše veoma pozitivno zajedničko operativno iskustvo.

Hvala na pažnji."